

Universitat
de les Illes Balears

Facultat
d'Infermeria
i Fisioteràpia

Universitat
de les Illes Balears

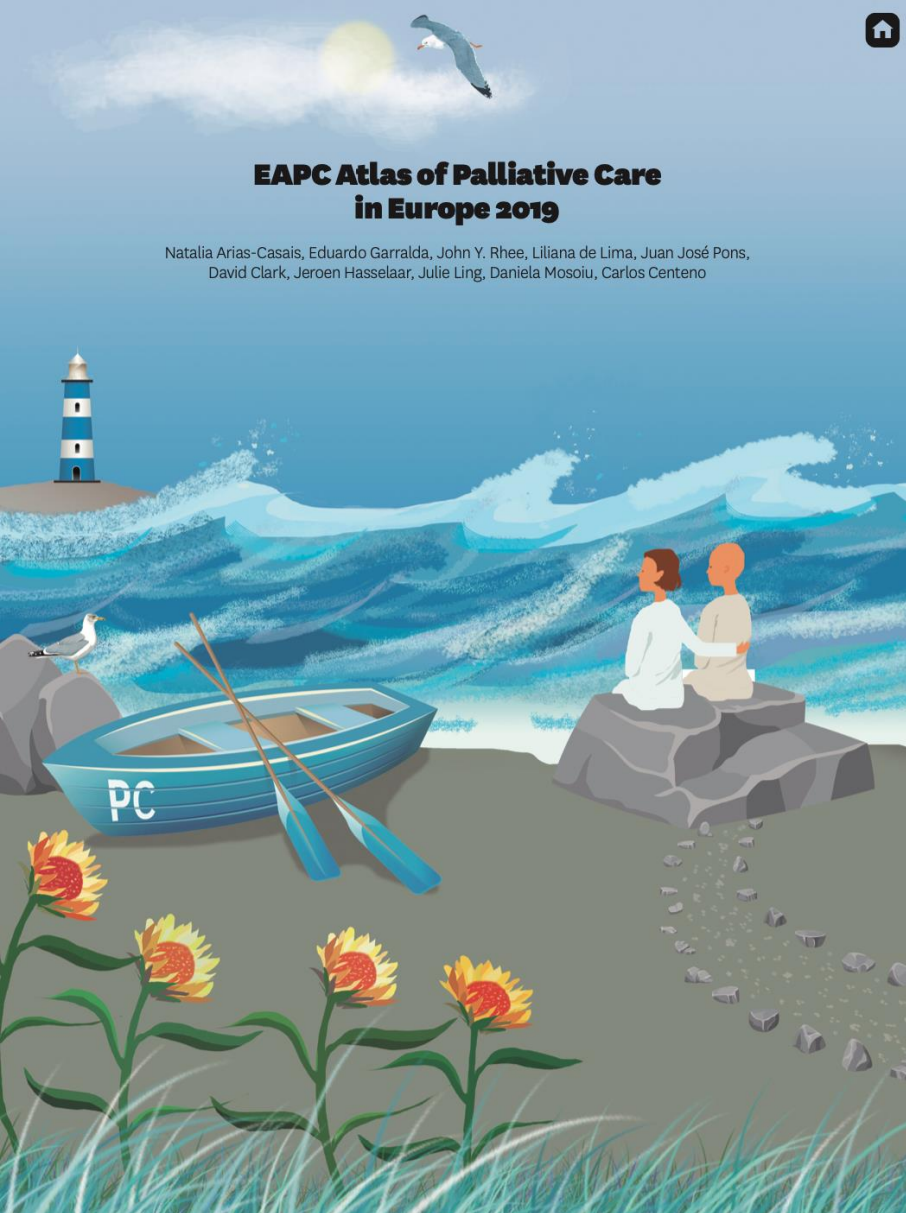
Facultat
de Medicina

CURES PAL·LIATIVES A L'EDUCACIÓ DE GRAU A LA UIB

MARIA DEL CARME ALORDA TERRASA

MERCÈ LLAGOSTERA PAGÈS

8.MARÇ.2023

EDUCATION

Medical Schools teaching PC

22/42

10%
offering specific
mandatory PC
course

43%
offering PC course
in combination
with other
disciplines

Nursing Schools teaching PC

69/112

48%
offering specific
mandatory PC
course

13%
offering PC course
in combination
with other
disciplines

Professorship in PC at medical schools

4

1
Full
Professors

+

3
Associate
Professors

Specialisation in Palliative Medicine

YES NO

Arias-Casais N, Garralda E, Rhee JY, Lima L de, Pons JJ, Clark D, Hasselaar J, Ling J, Mosoiu D, Centeno C. EAPC Atlas of Palliative Care in Europe 2019. Vilvoorde: EAPC Press; 2019.
Consult or download at: <http://hdl.handle.net/10171/56787>

Per recordar.....

FORMACIÓ OPTATIVA
Cures Pal·liatives
6 crèdits
(1999- 2009)

FORMACIÓ
OBLIGATÒRIA
Infermeria
Medicoquirúrgica
(23 CRÈDITS)

MÒDUL: Cures
Pal·liatives (5 hores)
(1997-2009)

GRAU EN INFERMERIA

**Universitat de les
Illes Balears**

Guia docent

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	21621 - Infermeria en Situacions Complexes
Guia docent	B
Idioma	Català

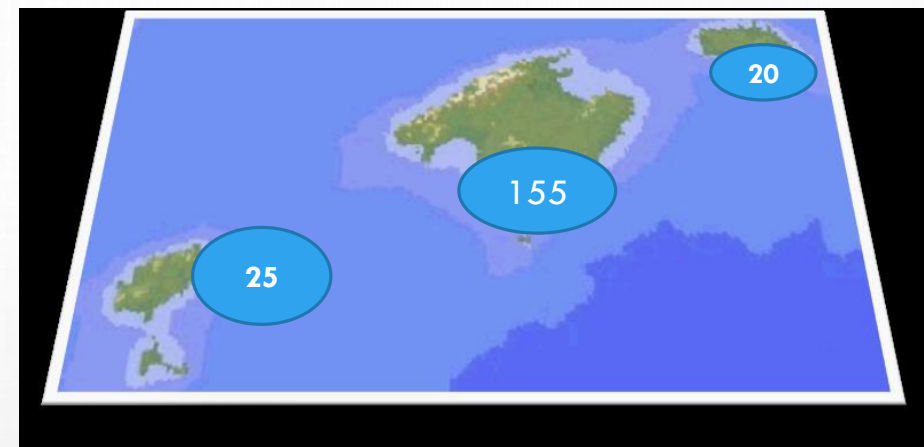
Identificació de l'assignatura

Assignatura	21621 - Infermeria en Situacions Complexes
Crèdits	2,8 de presencials (70 hores) 9,2 de no presencials (230 hores) 12 de totals (300 hores).

BLOC IV. Cures Pal·liatives

- Tema 10. El procés de morir**
Conceptes de malaltia terminal i cures pal·liatives. Principis de l'atenció pal·liativa.
Necessitats de la persona i família en situació terminal.
Dilemes ètics en la pràctica assistencial
- Tema 11. Eines terapèutiques en l'atenció pal·liativa**
Control de símptomes. Urgències en Cures Pal·liatives.
Comunicació amb el pacient i família. Comunicació en males notícies.
Cures de confort
- Tema 12. L'acompanyament dels darrers dies**
L'agonia i la mort
Dol en la família.

4,5
crèdits

Titulació – GINF- Grau en Infermeria (Codi 22724)	
Tipus d'assignatura	Obligatòria
Curs	4t
Semestre	Primer
Crèdits	3.0

GRAU EN INFERMERIA

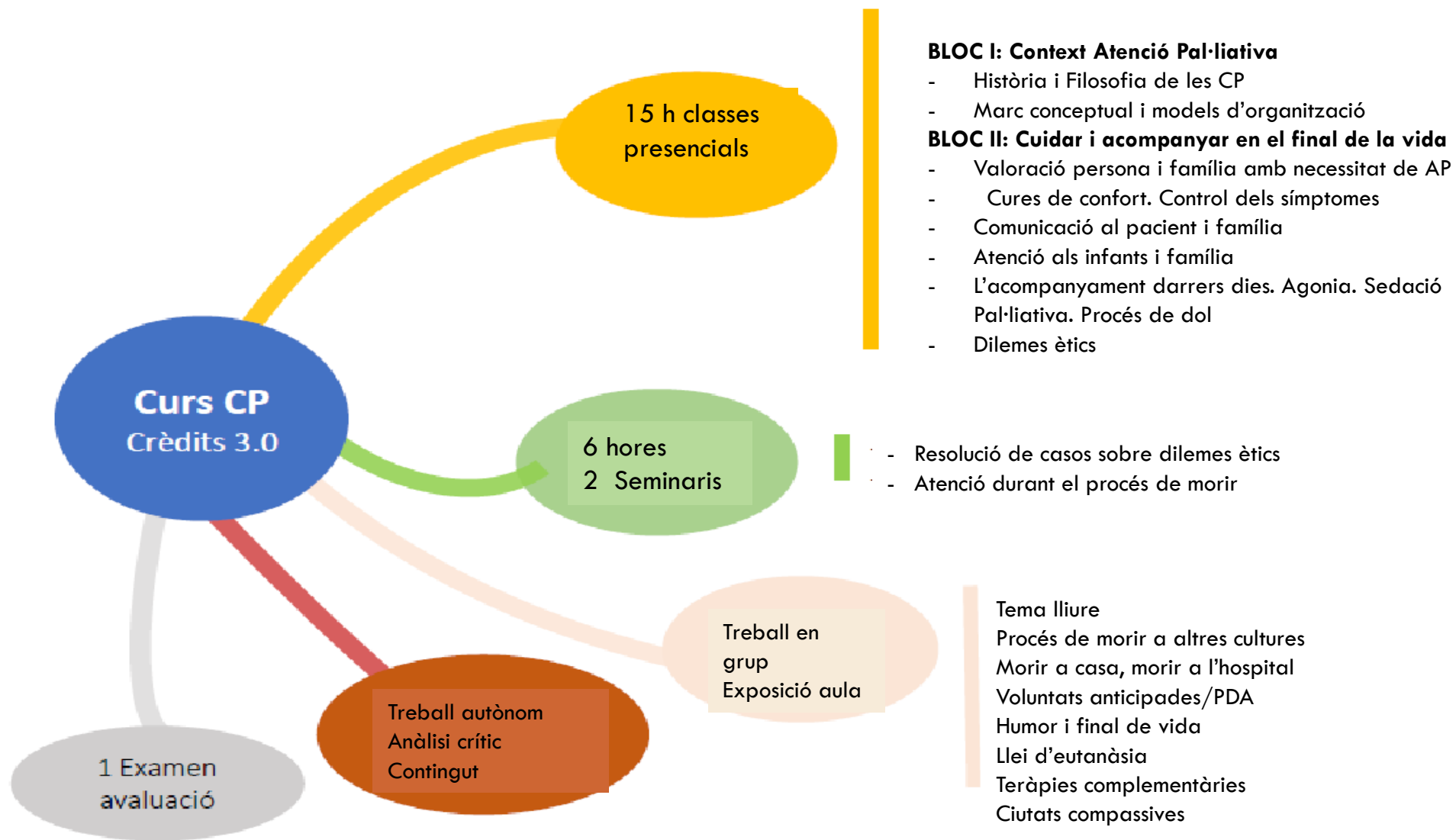

COL·LABORADORES I COL·LABORADOR

Gràcies!

GRAU EN INFERMERIA

GRAU EN INFERMERIA

Activitat d'avaluació	Pes sobre la qualificació final	Recuperable	Nota mínima
Seminaris	25%	No	-
Treball en grup (aula)	10%	No	-
Treball autònom	15%	No	-
Examen	50%	Si	5

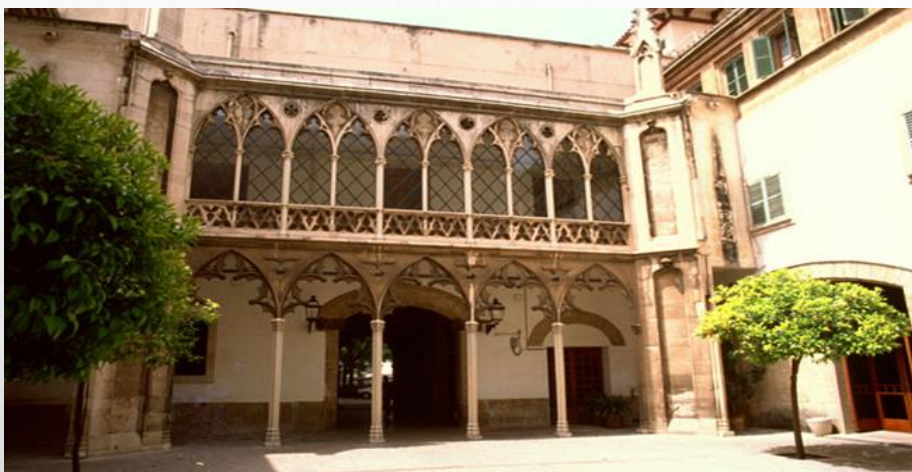
168
hores
4 curs

GRAU EN INFERMERIA FORMACIÓ PRÀCTICA

Universitat
de les Illes Balears

Facultat
d'Infermeria
i Fisioteràpia

SJD
Sant Joan de Déu
Hospital · Palma · Inca

Gràcies !!!

REFLEXIONS DELS ESTUDIANTS

Universitat
de les Illes Balears

Facultat
d'Infermeria
i Fisioteràpia

- *En aquesta assignatura ens remouen els sentiments i les emocions, entens el significat d'acompanyar i de compassió..*
- Creo que los cuidados paliativos son una rama un poco más olvidada, no se valora hasta que no se ve el trabajo de los profesionales sanitarios que realizan el día a día con los pacientes y familias, y hasta que no se tiene una enfermedad avanzada o incurable ni siquiera se aprecia..

REFLEXIONS ESTUDIANTS

- *La asignatura de cuidados paliativos me ha hecho pensar que es de una importancia capital comprender el proceso de paso de la vida a la muerte, de cuidar, de acompañar, de establecer una relación de ayuda, de escuchar, de atender las necesidades de la persona enferma y su familia, de proporcionar cuidados de confort, en definitiva, de ser humanos...*
- A la unitat de cures pal·liatives m'he adonat que el treball en equip és essencial i necessari perquè amb l'experiència de cada professional es poden aconseguir els millors resultats esperats per als pacients i les seves famílies....

REFLEXIONS ESTUDIANTS

- *La pràctica assistencial a les unitats de cures pal·liatives és diferent dels altres llocs de pràctiques. solament en aquestes unitats hem vist l'aplicació del model holístic, prioritzant el confort dels pacients/familiars, i dedicant-los temps, atendre el què importa.....*
- Al principio de las prácticas sentía pena, injusticia, rabia.... después toda la frustración se convirtió en satisfacción y tranquilidad.....
- Pasar por una unidad de paliativos ayuda a ver la vida de otra manera y sobretodo, a vivir la vida de otra manera..

REFLEXIONS DELS DOCENTS

- Encara queden forats per omplir a la formació sobre l'enfocament pal·liatiu en els estudis de grau i en la formació pràctica, especialment per promoure els principis i la pràctica de les cures pal·liatives en els diferents entorns d'atenció
- Els programes docents en atenció pal·liativa son una eina eficaç en el desenvolupament de valors, i actituds positives en els estudiants, necessàries per a la millora de la pràctica professional
- No tot es pot ensenyar i aprendre a l'aula , la formació pràctica és un complement fonamental per l'educació, en el sentit que brinda experiències que fomenten la interacció directe entre les persones ateses i els estudiants.

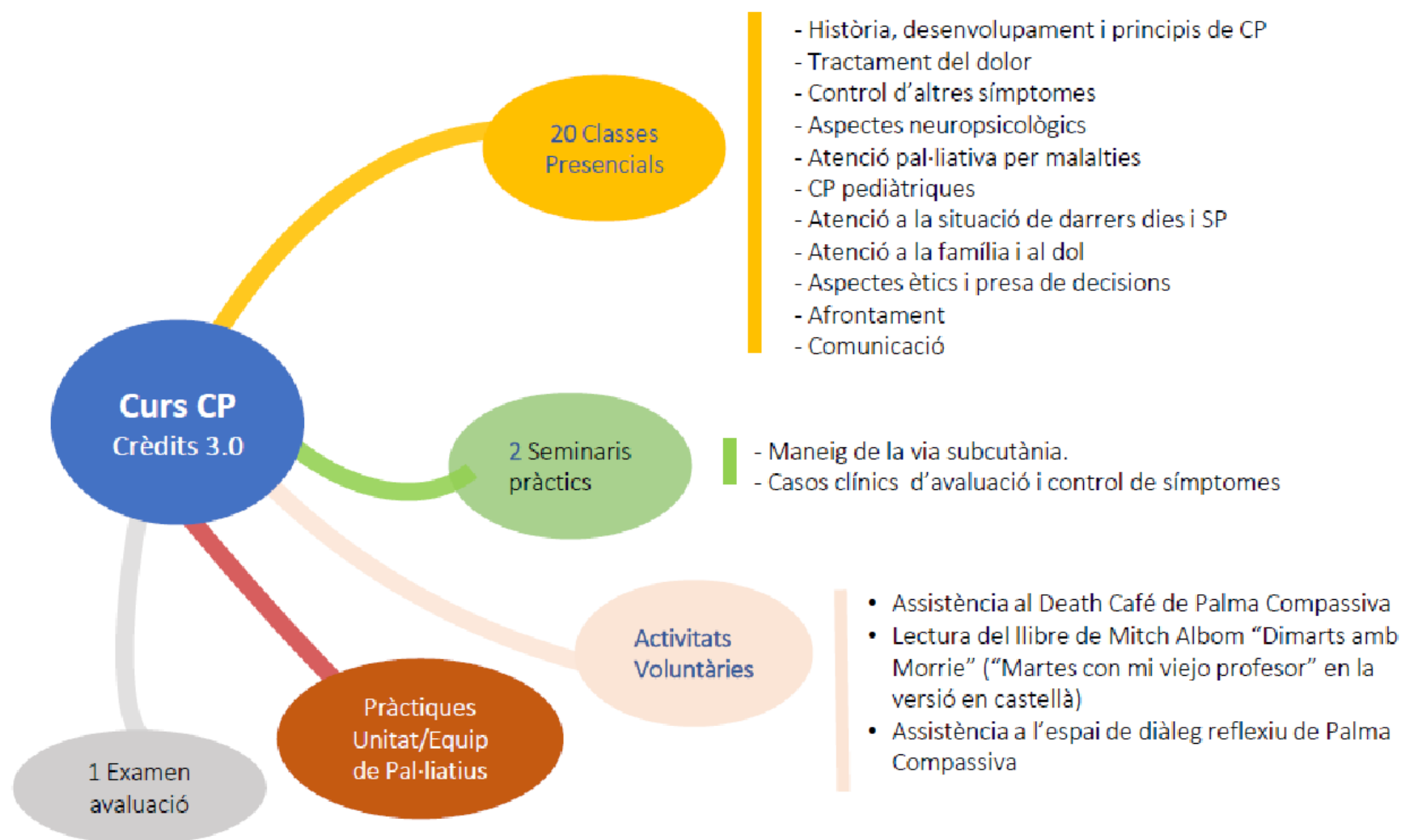
GRAU DE MEDICINA -1

Titulació	564 – GMED- Grau en Medic (Codi 23045)
Mòdul 3	Formació Clínica Humana
Tipus d'assignatura	Obligatòria
Curs	5è
Semestre	2ón
Crèdits	3.0

GRAU DE MEDICINA -2

GRAU DE MEDICINA -3

GRAU DE MEDICINA -4

Activitat d'avaluació	Pes sobre la qualificació	Recuperable	Condició necessària (*)	Nota mínima (**)
Seminaris	20%	NO	SI	-
Classes Pràctiques	30%	NO	SI	-
Examen de teoria	50%	SI	SI	5

GRAU DE MEDICINA -5

- PRÀCTIQUES (30% DE LA NOTA):
  - 5H AMB EQUIP ESPECÍFIC DE CP (10% NOTA)
  - NOTA REFLEXIVA (20% NOTA)

GRAU DE MEDICINA -6

Universitat
de les Illes Balears

Facultat de Medicina

La atención paliativa es necesaria y, aunque vamos por buen camino, considero que todavía se requiere más promoción para que se llegue a comprender que realmente “paliar es cuidar”

Y NO SÓLO APRENDÍ MUCHO DE LOS PACIENTES, DE SUS FAMILIARES Y DE LOS PROFESIONALES DE LA SALUD DEL SERVICIO, SINO TAMBIÉN DE MÍ MISMA. APRENDÍ ADEMÁS QUE EL SILENCIO NO ES INCÓMODO, SINO TERAPÉUTICO, Y QUE ES ESENCIAL Y MUY BONITO DAR LA MANO, ESCUCHAR, QUEDARSE LOS MINUTOS QUE HAGA FALTA AL LADO DE TU PACIENTE. Y ES IMPRESCINDIBLE SER HONESTO Y LO MÁS HUMANO POSIBLE CON UNA PERSONA QUE DESEA UN BUEN VIVIR CUANDO LE QUEDA POCO TIEMPO

La sensación que me llevo de esta asignatura es que, precisamente, no solo ha sido una asignatura, sino múltiples y continuas lecciones de vida. Lecciones de cómo ser no sólo un buen médico sino una buena persona. Lecciones de cuán importante es ver a cada paciente como un todo, con mil y una condiciones o circunstancias que le rodean, con toda una historia detrás que merece ser escuchada....

**...CADA PACIENTE ES UN MUNDO, CADA PACIENTE ES IRREPETIBLE, Y SI NOS ABREN LAS PUERTAS DE SUS CASAS O SUS VIDAS, QUÉ MENOS QUE SE SIENTAN RESPETADOS, CUIDADOS, ACOMPAÑADOS Y ALIVIADOS, ELLOS Y SUS SERES QUERIDOS.
ES LO MÍNIMO QUE PODEMOS HACER COMO PROFESIONALES DE LA SALUD ...**

Esta asignatura. ¡Qué necesaria es para nuestra enseñanza! Creo que todavía tengo mucho por interiorizar, mucho sobre lo que reflexionar profundamente y, sobre todo, intentar llevar a la práctica. Pero, sin ninguna duda, acabe en la especialidad que acabe el día de mañana, no se me olvidará todo lo que he aprendido durante estas semanas ...

...Debo decir que siempre fui de las personas que tenía una mala concepción de los cuidados paliativos, de hecho, era una de las especialidades que directamente descartaba por el miedo a trabajar con personas que van a morir "sin remedio", sin que yo pudiera hacer "nada".
Esta idea ha cambiado radicalmente, he visto que el estar con pacientes con un pronóstico limitado de vida no está necesariamente ligado a la tristeza, si no a la satisfacción de ofrecer ayuda y acompañamiento a quien más lo necesita; que el no poder curar a alguien no es el último escalón a tomar, sino uno más hacia el destino y, que la muerte a veces no se puede evitar, pero no siempre es un enemigo.
Igualmente entiendo que para trabajar en ese ambiente se debe aprender a gestionar las emociones y sobrellevar los casos del día a día, lo cual requiere un gran trabajo personal para el cual no todos estamos hechos, aunque cualquier médico, de cualquier especialidad, debería trabajar en ello...

Nunca imaginé que sería en 5o de carrera, en una práctica de cuidados paliativos, que ejercería por primera vez la medicina. Por primera vez experimenté que es sentirse útil, lo gratificante que es poder ayudar y aliviar el dolor ajeno, y lo más importante de todo, recordar cuál era mi objetivo cuando decidí emprender este viaje en el mundo de la medicina.

...el respecte cap a les decisions del pacient és essencial, així com també saber comunicar la informació, acompanyar, preparar-los per al que pugui succeir i respectar el temps individual de cadascú.

El fet de no jutjar és un aspecte molt important, ja que cada persona, malaltia i situació personal és diferent i en funció dels valors, creences i cultura cada un ho gestiona d'una manera o una altra, i cap és millor o pitjor

Para mi, los cuidados paliativos son esto. La parte de la medicina que se reconcilia con el proceso de morir, la especialidad que entiende verdaderamente a la persona como una unidad cuerpo-mente donde su historia de vida, sentimientos, creencias y voluntades serán el pilar de nuestro trabajo.

ESTA ASIGNATURA TE INVITA A SENTIRTE AFORTUNADO POR ESTAR VIVO Y BRINDA ENERGÍA PARA HOMENAJEAR CON NUESTROS CONOCIMIENTOS Y CUIDADOS MÉDICOS A LOS PACIENTES.

REFLEXIONS DOCENTS DE 3 CURSOS

- CAL NO DEIXAR DE PICAR PEDRA
- AMB LES CLASSES, SEMINARIS I PRACTIQUES MIREM D'ACONSEGUIR QUE ELS ALUMNES ES RETROBIN AMB ELS VALORS DEL METGE/SSA HUMÀ QUE INICIALMENTE VOLIEN ESSER
- ENSENYANT HONESTAMENT, AMB SENSIBILITAT I PASSIÓ PER LA NOSTRA FEINA PODEM TRANSMETRE MOLT

REFLEXIONS GLOBALES DE CP UIB

- LA UIB DONA IMPORTANCIA A L'EDUCACIÓ EN CP AL GRAU
- A LA UIB CADA CURS SURTEN AL MON LABORAL 150 INFERMERES I 60 METGES/SES AMB CONEIXEMENTS EN CP I AIXÒ REPERCUTEIX EN L'ATENCIÓ QUE DONEN
- ELS ESTUDIANTS DESCOBREIXEN UNA ALTRA ÀREA “D'ESPECIALITZACIÓ”, FORMACIÓ I DEDICACIÓ A ON TREBALLAR
- **A MILLORAR:** HAURÍEM D'INCLOURE EN ELS PROGRAMES DOCENTS MÉS ACTIVITATS DE SIMULACIÓ BASADES AMB L'APRENTATGE VIVENCIAL PER AJUDAR ALS ESTUDIANTS A ASSOLIR MILLOR LES COMPETÈNCIES SOBRE VALORS PERSONALS I DIVERSITAT, COMUNICACIÓ COMPASSIVA, AUTOCONEIXEMENT, GESTIÓ DE LES EMOCIONS I TREBALL EN EQUIP

MOLTES
GRÀCIES!!

Universitat
de les Illes Balears

Facultat
d'Infermeria
i Fisioteràpia

Universitat
de les Illes Balears

Facultat
de Medicina

carme.alorda@uib.es

mercellagostera@ibsalut.caib.es